

CVIČEBNÍ LISTY

Příloha „Vojenských rozhledů“.

ROČNÍK XII.

Redaktoři: Plukovník gšt. Jiří Birula a
podplukovník gšt. František Pobunek.

ČÍSLO 4.

Plukovník gšt. Jiří Birula:

Ústup v rámci vyšší jednotky ve dne a na křídle.

(Pokračování.)

Jaká zásadní rozhodnutí musí ještě velitel divise učiniti?

1. Co se týče křídla, rozhodne se především stočiti křídlo vlastní pěchoty vzhledem k nejasné situaci u Černčic a důležitosti bukovského koridoru za Podvinecký potok a zesílit je ještě jedním praporem. Tímto novým praporem přehraditi hlavně, a to ještě v noci, komunikace na Bílenec a Něm. Hořovice.

(Velitel p. pl. 57 dostane k splnění tohoto úkolu III./57. prapor, při čemž západní okraje lesa Worschnitz Wald, na nějž nepřítel sotva bude útočiti, stačí jen pozorovati, kdežto většiny svých sil vzhledem k nevyjasněné situaci u Černčic použije k přehrazení uvedeného směru s těžištěm u Finklova mlýnu. Musí se zde počítat i s menšími nočními akcemi.)

2. Ke krytí volného křídla divise utvořit bočnou skupinu skládající se z hran. prap. 10 a z DPO. 15 pod velením velitele hran. prap. 10.

Úkolem bočné skupiny bude přehraditi prostor Malměřice, Petrohrad v těsném styku s III./57. p. praporem. Ačkoli velitel divise uznává těžkou situaci hran. prap. 10 (přichází do neznámého terénu v tmavé noci po 60 km přesunu), přece mu nezbyvá nic jiného, než sáhnouti po tomto posilovém prostředku, který přece může do rána volné křídlo divise spolu s DPO. přehraditi.

3. Vzhledem k nevalnému morálnímu stavu vojsk, k značným ztrátám a k nedostatku čerstvých sil v z d á t i se nočního útoku na Blšany, ale připravit na ně soustředění nejméně tři dělostřeleckých oddílů. (Zde má velitel divise své těžiště, nemusí tedy míti zvláštní obavy, že nepřítel ve dne dosáhne ihned úspěchu.)

4. Provésti veškeré přípravy k ústupu v noci na 6. května, zvláště co se týče odsunu služeb a dokončení destrukčních příprav. O volbě postavení pro zadní voj může velitel divise jen uvažovati, poněvadž je zpravidla stanoví velitel armády; avšak musí počítati s tím, že vzhledem k šířce oblastí bude potřebovati nejméně tři pěších praporů, nečítajíc boční skupinu, kterou eventuálně bude nutno zesílit.

Studuje sám a uloží svému štábu prostudovati možné eventuality při vývoji situace hlavně na křídle, jakož i co se týče ústupu za nejnepríznivějších podmínek, t. j. ve dne.

Ověřme se velitel divise musí také rozhodnouti zesílit jednotky chránící bok divise i dělostřelectvem. Zde nemůže býti různosti v názorech. Během dosavadních operací 1. modré armády bylo vesměs konstatováno, že nepřítel nejen disponuje větším dělostřelectvem než my, nýbrž že je

přiděluje i nejmenším jednotkám, a lze tedy s jistotou předpokládati, že nepřátelské jednotky, kterým byla uložena akce do boku 15. divise, budou podporovány dostatečným dělostřelectvem. Kromě tohoto důvodu je ještě další, závažnější důvod mluvící pro dotování jednotek, jejichž úkolem je ochrana boku, alespoň jedním oddílem dělostřelectva; je to důležitost úkolu, který těmto jednotkám velitel divise svěřuje. Bez podpory dělostřelectva sotva by byly s to splniti svůj úkol. Nelze počítati s podporou dělostřelectva umístěného dosud za hlavním postavením, snad mino 1—2 baterie hrubého pluku.

II.

Řešení námětu.

(Viz Cvičební listy roč. XII., čís. 3.)

Nebudeme se zdržovati u úkolu, který velitel divise stanoví veliteli hran. prap. 10, ani u příprav, které nařídí pro předvídaný ústup, a podíváme se hned na situaci divise za svítání dne 5. května a co vše během několika ranních hodin na frontě I. armády se odehrálo.

Situace (začneme od leva): na jižním křídle divise, mezi Malměřicemi a Stebnem byl ráno SPO., který s velkými námahami po překvapujícím večerním neúspěchu a ústupu se zde zachytil až na 2 čety jez. eskadrony a četu těžkých kulometů na autech; tyto do rána se nenašly a pravděpodobně byly nepřítelem zajaty. Dále podél potoka až po Finklův ml. (mimo) hran. prap. 10; prapor III/57 od Finklova ml. až po kotu 312; prapor I/57 stálh během noci své záp. křídlo a umístil se na jihozáp. svazích Kirchbergu. Dále situace se nezměnila: II/52 děl. odd. přesunul se v noci do prostoru vých. od Obory.

Nyní nahlédneme do událostí, které se na západním křídle armády odehrály během ranních hodin dne 5. května (podle příl. 5).

Příloha 5.

Pokračování námětu.

I. Všeobecná situace (podle příloh 1—4).

II. Zvláštní situace.

Dne 5. května za rozednění útočil nepřítel po kratší dělostřelecké přípravě značnějšími silami jak proti 3., tak i proti sousední 14. divisi a prolomil v několika místech frontu armády. Nové značné nepřátelské síly převezené v noci a ráno dne 5. května do prostoru Žatce a Postoloprť zahájily současně postup k frontě.

V 5 hod. útočil nepřítel i před 30. p. brigádou 15. divise hlavně ve směru Blšany, Žižkův v. a na Stachov, avšak prozatím bez úspěchu; II/60 p. praporu způsobil nepřítel svou dělostřeleckou palbou značné ztráty.

Za svítání dne 5. května pokračovalo nepř. jezdeckto a cyklistické jednotky na dosti široké frontě ve využití úspěchu dosaženého ve večerních hodinách dne 4. května proti SPO. 15. Narazily však na jižní prapory 15. divise a pak i na hran. prap. 10, který se zařídil k odporu na

vých. břehu Podvineckého potoka; tyto útoky byly za podpory části div. dělostřelectva odrazeny. Nepřítel od 7 hod. se zakopává všeobecně podél železniční trati Stebno, Kryry. Do lesů Rovná a sev. od „Wesselem B.“ přesunuje se od severu podle hlášení letce nepřátelská pěchota v síle nejméně dvou praporů; v lese jižně od Vidhostic a v Drahonicích je rovněž nepř. pěchota (pozorováno v 7.15 h).

Na jižním křídle hraničářského praporu 10 podařilo se nepříteli zatlačit SPO. 15 z prostoru Malměřic za potok jižně od Stebna, ačkoliv nepřítel při tomto útoku dostal se přímo do boční palby dvou baterií děl. odd. II/52, umístěných vých. od Bílence, a utrpěl velmi těžké ztráty. V 7.30 hod. hlásí velitel SPO., že proti němu útočily jen cyklistické jednotky podporované lehkými tanky a OA. Menší nepř. jezdecké prvky pronikají záp. od Blatna podél okraje velkého lesa ve směru na jih.

Nepřátelské baterie v boku 15. divise střílí z prostoru Přiběnic, z lesů záp. od „Wesselem B.“ a z cípu lesa záp. od Malměřic.

III. — V 8 hodin došel telegram velitele I. armády nařizující vzhledem k velmi nepříznivé situaci 3. a 14. div. přerušení boje a ústup západního křídla armády na čáru: Zavidov (asi 5 km jz. od Senomat), Rakovník, Lišany, Džbán, Ročov a zařídit se na ní k obraně. Zadržovací postavení pro zadní voje na čarách... (bude studováno). Čára Kolečovice, Nesuchyně... musí býti zadními voji udržena až do setmění dne 5. května. Rozhraní mezi 15. a 3. div. nezměněno. Velitel 15. divise chrání i nadále bok armády; svůj ústup přizpůsobí 3. divisi, která započne s ústupem v 10 hod.

Arm. skupina P zahájí ústup současně; její 2. jezd. brigáda, která je odeslána do vzniklé mezery a dosáhne prostoru Kralovic teprve k večeru, připojí se na křídlo 15. divise a přehradí prostor Kralovice, Čistá. Rozhraní s arm. skupinou P po ústupu na nové postavení (v to pro 1. armádu) trig. 515 záp. od Zavidova a dále potok Šipský.

Spojovací osa 15. divise — Něm. Hořovice, Kolečovice, Senomaty, Lubná, Hvozď, Vel. Újezd; S. V. po ústupu Vel. Újezd.

Osa 3. divise — Deštnice, Krupá, Lišany, Rynholec; SV. po ústupu Ruda.

SV. armády — Slaný.

IV. — předmět studia.

Rozhodnutí vel. 15. divise pro ústup. Příprava a provedení ústupu ve dne a na křídle.

*

Jde nám nyní o to, abychom dospěli k rozhodnutí velitele divise pro ústup ve dne, jak je viděti z rozkazu velitele armády a ovšemže i k ústupu na křídle.

Nuže velitel divise má nyní ještě méně času pro své úvahy, než tomu tak bylo včera, avšak přesto nesmí jednati ukvapeně, poněvadž vše nyní záleží na přípravě ústupu divise, bez níž by snadno mohlo dojít k chaosu.

Oč se nyní bude především jednati veliteli divise?

O organizaci ústupu. Ústup se skládá ze dvou fází:

1. Odpoutání od nepřítele (prerušení boje).
2. Z převedení gros divise do nového prostoru, což se děje pod ochranou zadních vojů.

Bude velitel divise hned uvažovati, jak bude brániti nové postavení? Na to má ještě dosti času; veškerá jeho pozornost se nyní soustředí na organizaci a přípravu odpoutání, kterým se nyní budeme zabývat.

V čem spočívá organizace odpoutání:¹⁾

1. V umístění zadního voje na dobře voleném postavení s velkým výhledem, výstřelem a s dobrou možností ústupu. K tomu použijeme záloh a rychlých prvků. Samotné umísťování zadního voje musí se ovšem chrániti dělostřelectvem (oslepování nejnebezpečnějších nepřátelských pozorovatelů).

2. V přemístění dělostřelectva, které je příliš blízko k frontě, t. j. před zvoleným zadržovacím postavením. Toto dělostřelectvo musí ovšem velmi pospíchat se svým přesunem dozadu, aby mohlo včas býti hotovo, než nastane odpoutávání bojového sledu. Toto přemísťování musí býti ovšem provedeno tak, aby nebyl nepříteli prozrazen připravovaný ústup.

3. V odsunu jednotek dozadu, které nejsou angažovány v boji a ani nebudou použity u zadního voje.²⁾ V odsunu trénu a materiálu.

4. V přípravách k ústupu i u samotného 1. sledu.

S ústupem 1. sledu se započne tehdy, když zadní voje jsou již alespoň zčásti zařízeny na 1. zadržovacím postavení a až ustupující vojska přejdou do jistého bezpečí před palbou nepř. pěchoty, t. j. buď za terenní vlnu nebo za připravené již zadní voje; do té doby buď zvolna ustupuje a to jen na některých místech fronty, nebo se brání na místě. Odpoutání se provede pod ochranou palby těžkých kulometů (hlavně vzadu postavených) a za podpory veškerého dělostřelectva. Jestliže jednotky 1. sledu mají snadný a krytý ústup nebo mají-li před sebou velkou překážku, tu může býti počet těchto zbraní, chránících ústup, minimální. Nutno-li, ponechá se u těž. kulometů i pěchota.

Tedy obsazování a organizace zadního voje na 1. zadržovacím postavení, stáhnutí předních baterií dělostřelectva za postavení zadních vojů, ústup jednotek neupoutaných bojem a přípravy k ústupu i u samotného 1. sledu bude časově splývatí dohromady.

O jakých tedy opatřeních bude třeba uvažovati nejdříve, pokud jde o zadní voje?

1. O úkolech zadního voje (kde, jak dlouho trvá úkol);
2. o jeho síle a organizaci;
3. o organizaci velení;
4. o eventuálních ničeních.³⁾

Poněvadž stanovení zadržovacích postavení je rovněž předmětem cvičení, jsou to problémy, které musíme nyní rozřešiti. To ovšem vyža-

¹⁾ Zde musíme dodržovati jakýsi chronologický pořádek, bez něhož mnohé věci by nám unikly; je to mechanismus ústupu s hlediska velitele vyšší jednotky.

²⁾ Pod angažovanými jednotkami nutno rozuměti prapory 1. sledu, tudíž všechny jednotky až do praporek záloh včetně.

³⁾ Bude předmětem samostatného cvičení.

duje souhrnného rozboru prvků, který by nám umožnil dojít k jistým pozitivním závěrům. Pokusíme se provést krátce tento rozbor v jejich vespólném vztahu jak příčinném, tak i prostorovém.

Vlastní divise má přerušit boj, ustoupit ve dne a 18 až 20 km vzadu zaujmouti obrannou sestavu; šířka oblasti divise se rozšířila přibližně na 15 až 20 km! Úkol na začátku velmi choulostivý. Podaří-li se odpoutání na frontě a ztažení valných sil na zadní voj, ohrožení v boku bude jen vzrůstati, poněvadž nepřítel, který odhalí velmi rychle ústup s fronty, může snadno přenést své úsilí proti boku divise a jeho úmyslem bude znemožnit ústup valným silám divise. Vzhledem k hloubce ústupu bude lze úkol, pokud se týká gros divise, snadno provést; úkol stanovený pro zadní voj je poměrně obtížný, poněvadž jeho hloubka je omezena 13 km při možnosti neustálého ohrožování na křídle.

Nepř. pěchota, jež se objevila v boku divise (hlášení letce), nasvědčuje tomu, že nepřítel již nasazuje proti křídlu divise značnější síly, a tedy lze očekávat zvláštní aktivnost nepřítele v tomto prostoru, jakmile divise započne s ústupem.

Tehdy sotva se nepřítel věnuje hlavně směrům na Žihle nebo na Kralovice, které jsou konec konců volné, nýbrž spíše soustředí své úsilí ve směrech vedoucích do boku divise, na kterých bude hledati rozhodnutí. Které směry to budou? Na začátku směr Černčice, Něm. Hořovice (částečně i směr Jesenice, Oráčov pro nepř. rychlé prvky).

Zde nepřítel bude chtít znesnadnit první momenty odpoutání jak pěchoty, tak hlavně přesunu záloh a dělostřelectva a rozvrátiti celý mechanismus ústupu. Totéž pak bude sledovati později hlavně ve směru Jesenice, Oráčov a i ve směru Jesenice, Vel. Chmelištná, Petrovice.

Velitel divise musí ovšem pamatovati zvláště při volbě zadržovacích postavení na to, že předčasným uvolněním těchto důležitých komunikací na svém východním křídle umožní nepříteli snadnější ohrožování i záp. boku sousední 3. divise.

Odpoutání boční skupiny, která je celá v těsném dotyku s nepřítelem, bude velmi nesnadné, nebude-li její ústup podchycen novými silami umístěnými vzadu. Samotné odpoutání snad může provést boční skupina i za podpory svých zadních sledů - záloh (má-li je?); uznejme však, že musí mít dostatek času, aby se organisovala na dalších postaveních.

Jak můžeme ohodnotiti nepřátelskou situaci, pokud se týká samého odpoutání bezprostředně na frontě divise? Víme, že odpoutání zvláště ve dne je výhodné, je-li nepřítel vzdálen od předního okraje našeho postavení (nebo vůbec čelního sledu) alespoň 600 m, t. j. nemůže-li účinně ostřelovati ustupující pěchotu svými lehkými kulomety. Čím je nepřítel při ústupu ve dne blíže, tím spíše se ústup prozradí a tím větší nepřijemnosti může nám způsobiti. Může dokonce i odpoutání vůbec znemožnit.

Podíváme-li se na situaci nepřítele před 15. divisi, vidíme, že jen v některých místech je na 500 až 600 m, v jednom místě je jen 150 m před námi (u Blšan), kdežto většinou je na vzdálenosti ještě větší, máje kromě toho před sebou před celou frontou jako překážku vodní tok (až na Blšany).

Podíváme-li se na mapu, můžeme si učiniti jakýsi pojem o terénu, v němž bude divise ustupovati. Je výhodný nebo nevýhodný pro ústup

(přehlédneme-li jej jen letmo)? Zdá se, že ano: je rozdělen vodními toky, které lze považovati zvláště před frontou za dostatečnou překážku pro nepřítele; má pokrytosti poměrně blízko k frontě; má dostatek podélných hřbetů pro zadržovací postavení, značný počet komunikací, které však jdou více směrem od západu k severovýchodu než k jihovýchodu. Co však obzvláště padne do oka veliteli divise, který má ustupovati na otevřeném křídle armády a při tom ještě za dne? Je to mohutný zalesněný hřbet Steinhübel — Nad Strání, který odděluje dřívější divisní oblast od vzniklé mezery se sousední arm. skupinou P, táhne se při tom hodně do hloubky i s výšinami, ovládajícími jak východní, tak i západní prostory.

Lze toto dělení terénu považovati v našem konkrétním případě za výhodu nebo za nevýhodu?

Podle našeho názoru je to výhoda pro gros divise, která je z boku kryta před nepřátelským pozorováním a nepřítel je odkázán jen na jisté prostory, odkud může z boku ohrožovati ústup divise, poněvadž půjde-li přes lesy, zdrží se. Je to však i nevýhoda hlavně pro jednotky ponechané v boku, které jsou zde dosti osamoceny a odkázány více méně na sebe, poněvadž nelze je dobře podporovati dělostřelectvem ponechaným k podpoře zadního voje.

Velitel zadního voje přesto, že sám nebude od západu téměř vůbec pozorován, bude chtít viděti do prostoru, kde bude ustupovati boční skupina, na co ovšem nesmíme zapomenouti.

Podívejme se nyní na terén s hlediska volby zadržovacích postavení. Řekli jsme, že má zvlášť vyhovovati nejlepším podmínkám odpoutání. První zadržovací postavení při ústupu za dne má býti zásadně dosti blízko, aby kritická doba odpoutání jednotek 1. sledu byla co nejkratší.

Kterou čáru bychom mohli voliti pro 1. postavení?

Nabízejí se nám 2 čáry:

1. kóta 378, Strojetic, Hůrka, t. j. naše neupravené záchytné pásmo;
2. Höll B. 405, Wiessene B., Habicht Hübel.

Může býti ovšem i kombinace těchto dvou čar.

Obě čáry se dobře hodí, zvláště ta první, co se týká pozorování a zdržování nepřítele při přechodu přes řeku. Může dobře podporovati ústup čelních prvků a poskytuje sama dobré podmínky pro ústup, avšak leží příliš blízko se všemi nevýhodami s tímto spojenými. Dále má ještě jednu závažnou nevýhodu, že totiž nepřítel, bude-li míti alespoň částečný úspěch v boku, snadno a rychle ohrozí její týl, jakož i dělostřelectvo, které má zadní voj podporovati. Tato okolnost a dále to, že na záchytném pásmu jsou zadní prvky praporů 1. sledu, které mohou samy podporovati počáteční ústup, mluví proto, abychom volili druhou čáru.

Na západ prodloužíme tuto čáru pro bočnou skupinu přes Spálený v. a Krty nebo kotu 467 (1 km vých. od Krt).

Vzhledem k úkolu uloženému zadnímu voji velitelem armády, t. j. že v době od 10 h. přibližně do 20.30 hod. (západ slunce je ve 20.03 hod.) může ustoupiti do hloubky 8 km (počítaje od 1. zadržovacího postavení), bude tedy nutné voliti ještě jednu čáru, na které by mohl zadní voj klásti odpor, přihlížeje ovšem k tomu, aby nepřítel byl donucen pře-

misťovatí své dělostřelectvo. Bude to asi vzdálenost 4—5 km mezi jednotlivými postaveními.

Zdá se býti velmi výhodný podélní hřbet mezi Lovičským lesem a N. Vsí (kota 427, 433, 435, dále na Stecken B. a Neudorfer Höhe). Má skorem všechny výhody, které od takového postavení dne vyžadujeme. Prodloužíme-li ji na západě přes zalesněnou kotu 503 a dále všeobecně na Jesenice, máme vskutku výhodné 2. postavení jak frontální, tak i pro boční skupinu.⁴⁾

Poslední postavení, na kterém by musil zadní voj vydržeti až do setmění, opíralo by se svými křídly o Ptačí v. a Spitzberg. Boční skupina přes Sosen, záp. okraje lesa „Sv. Hubert“ a trig. 589. Kdyby nastal silnější nepřátelský tlak, což musíme také předvídati, přes Klečetné, Vel. Chmelištná, Stříbrný vrch.

Co ještě chce velitel divise posouditi ze studia terénu? Chce posouditi, které směry budou při pronásledování pro nepřítele výhodnější (pokud se týká boku, bylo již probráno).

Bude to jednak směr Blšany, Děkov s důležitým hřbetem trig. 436, kota 429 a 434, ovládající značnou část oblasti divise, jednak směr Podbořany, Strojetic, Něm. Hořovice, který má svou důležitost proto, že postup tímto směrem bude mít nejlepší souvislost s akcemi proti našemu křídlu.

Terén pro odpoutání z hlavního postavení je všude svou rozečkaností výhodný; zdá se však, jak vyplývá ze studia mapy, že je na západě přece výhodnější.

Nás dále zajímá vlastní situace, co se týká sil, jež jsou okamžitě k dispozici k utvoření zadního voje. S kterými silami může velitel divise zde počítati?

Při přípravách ústupu ve dne nemůže v zásadě počítati se silami, které jsou v pásmu pozorovaném z nepřátelských pozemních pozorovatelů. Je nanejvýše nutno vzdáti se při přípravách ústupu jakýchkoli přesunů v pozorovaném prostoru, poněvadž se nám nepodaří pak utajiti i nejnnutnější přípravy k němu, což by mohlo míti nejtěžší důsledky.

Morální stav jednotek není na výši, ústup ve dne bude se odrážeti na morálce ještě více, odolnost tedy bude menší. Morální stav vojsk zdůrazňuje ještě více nezbytnost co nejlepšího zajištění ústupu zvláště v počáteční kritické době.

O východní bok divise, který musí kooperovati s 3. divisi, nemusíme míti zvláštních obav; terén na severu je pro ústupový boj dosti výhodný.

Jaké závěry bychom si učinili, pokud jde o jednotlivé prvky?

Závěr z úkolu:

utvořiti dva zadní voje;

pracovati velmi rychle, neboť na splnění úkolu máme velmi málo času, avšak přece jednati systematicky a promyšleně. Veškeré přípravy

⁴⁾ Při volbě tohoto postavení na západě musíme přihlížeti k důležitosti boční skupiny při ústupu divise; ona nesmí v boku divise příliš rychle couvnouti do hloubky. Tato část zdá se ovšem příliš blízko od 1. postavení!

pro ústup budou se dítí postupnými krátkými rozkazy; decentralisace výkonu velení;

zadní voje musí se brániti na několika zadržovacích postaveních;
značnou pozornost věnovati boční skupině;
co nejužší spojitost zadního voje a boční skupiny!

Z á v ě r o n e p ř í t e l i: nepřítel může býti zvláště aktivní v boku a nutno počítati s tím, že bude chtítí nás zde překvapiti. Jeho úspěchy před ustupující frontou mohou míti pro divisi těžké důsledky a na křídle mohou býti pro divisi osudnými. Pěchota nepřítele zjištěna proti křídlu utvrzuje nás ještě více v našem předpokladu.

Odpoutání samotné bude snadnější na západě a na východě těžší; u boční skupiny bude rovněž nesnadné. Bude tedy nutno usnadniti toto odpoutání zvláště v nejnebezpečnějších místech.

Z á v ě r o t e r é n u: Terén pro ústup divise je výhodný, poskytuje dobré podmínky pro boj zadního voje a výhodné terénní čáry. Zadní voje budou se brániti na třech zadržovacích postaveních.

Terén isoluje však téměř úplně jednotky bojující v otevřeném boku divise, což vyžaduje jednak dostatečných sil v boku a jejich podpory hlavně dělostřelectvem, dále těžiště sil zadního voje na západním křídle. Nutí nás terén přemýšlet i o otázce velení? Ano, vyžaduje dvou samostatných velitelů: velitele zadního voje v ústupovém pásmu divise a velitele zvláštní boční skupiny. Jejich činnost na začátku vzhledem k důležitosti situace by měla býti koordinována jedním společným velitelem. Šířka nynější oblasti divise (nečítaje boční skupiny) vyžaduje nejméně 3 pěších praporů.

Z á v ě r o v l a s t n í s i t u a c i: Morální stav vojsk vyžaduje silného zadního voje a zvláště na východě přípravy nejlepších podmínek pro odpoutání od nepřítele. Boční skupina musí býti zesílena, aby byla s to splniti svůj těžký úkol. Velitel divise disponuje v celku dostatečnými volnými silami, aby mohl nařízený ústup se zdarem provést.

Tyto závěry umožňují nyní dojít ke konečnému závěru, který vyjádříme ve formě rozhodnutí velitele divise pro ústup. To bude co nejkratší a bude nejprve sděleno ústně veliteli zadního voje na SV. divise a důstojníkem štábu veliteli boční skupiny; potom teprve bude postupně doplněno rozkazem pro ústup.

Veškeré přípravy pro ústup budou se dítí postupnými krátkými rozkazy, aby divise mohla s ním včas započítí.

Rozhodnutí pro ústup.

I. Nutno počítati s tím, že nepřítel započne co nejdříve s využitím úspěchu, a to na celé frontě divise, a že jeho hlavní snahou bude ohroziti ústup divise z boku.

II. M ý m ú m y s l e m j e s t:

a) Pod ochranou zadního voje se odpoutati v nejkratší době od nepřítele a přesunouti gros divise za čáru Zavidov, Petrovice, Hostokryje, Šibenický vrch, kde bude nutno zaujmouti novou obranu čelem k severozápadu.

b) Nepřítele zdržovati zadním vojem s bočnou skupinou na třech zadržovacích postaveních tak, aby čelní sled nepřítele nepřekročil do setmění dne 5. května čáru Stříbrný vrch, Klečetné, Ptačí v., Kněževes.

1. zadržovací postavení obsaditi většinou sil zadního voje (boční skupiny), poslední všemi jeho silami a přejíti zde s celým zadním vojem do přechodné obrany.

Těžiště sil na ose Podbořany, Strojetic, Šanov.

c) Ponechat si velení nad zadním vojem a boční skupinou až do ústupu na třetí zadržovací postavení.

d) Zadržovací postavení:

1. Krty, Spálený v., Bílenec, Wiessene B., Habicht Hübel;

2. Jesenice, Steinhübel, kóta 427, 433, 435, Stecken B., Neudorfer Höhe;

3. záp. okraje lesa Sv. Hubert, Soseň, Ptačí v., Spitzberg.

III. Rozdělení prostředků a úkoly:

a) zadní voj: velitel p. pl. 59, I/59, III/59, II/58 prap., techn. rota p. pl. 58, děl. pl. 15, I/115 děl. odd. bez 1 baterie, 1/2 žen. roty zdržuje nepřítele v pásmu ohraničeném na západě (vše mimo), Höll B., Weinberg., kóta 439, háj. Lovič, Neu M. (vše v to), kóta 426 „Auf dem Keil“, kóta 406 (sev. od Řeřichy). Udržuje těsný styk se zadním vojem 3. divise.

b) boční skupina: velitel p. pl. 57, II/57 prap., hran. prap. 10, SPO. 15, děl. odd. II/52, 1 bat. I/115 odd. a 1/2 žen. roty. Boční skupina vede samostatně ústupový boj v pásmu západně od zadního voje divise tak, aby nepřítel nemohl proniknouti do boku zadního voje hlavně podél komunikací vedoucích do jeho boku a týlu.

Zaujetí 1. zadržovacího postavení buď pěchotou ukončeno nejpozději v 10.30 hod.

Za boje zadního voje a boční skupiny maximální spotřeba děl. střeliva $\frac{3}{4}$ PP lehkého a $\frac{1}{2}$ hrubého.

c) Valný voj divise ustoupí:

1. Služby — podle zvl. rozkazu (část služeb byla již odsunuta v noci na 5. května).

2. Velitel děl. pl. 115, děl. odd. II/115 a 265 ustoupí po ose Hokov, Kolečovice, Senomaty, Hostokryje do prostoru Senec, Senecká hora, jakmile překročí gros praporu 1. sledu přední okraj záchytného pásma.

3. Pěchota: prapory 1. sledu ustoupí samostatně až za 1. zadržovací postavení, odkud jednotky 29. p. brig. ustupují v menších proudech hlavně po ose: vých. okraj Lovičského lesa, Oráčov, Šanov do prostoru Zavidov, Petrovice; 30. p. brig. hlavně po ose Hokov, Kolečovice, Nouzov do prostoru Hostokryje, Lubná.

Ústup jednotek praporů 1. sledu započne v 10.30 hod. a to tak, aby středisko odporu na Kirchbergu a před Blšany bylo vyklizeno jako poslední.

P. pl. 17 ustoupí s vých. břehu Podvineckého potoka a po vyklizení SO. Kirchberg a to postupným vyklizováním svého postavení počínaje od severu.

Jižní prapor p. pl. 57 ustoupí jako poslední vůbec nejdříve, však až dostanou se poslední ustupující jednotky divise za hřbet záchytného pásma.

4. Ženíjní vojsko:

Žen. prap. 15 bez jedné roty dokončí destrukční práce a provede nové destrukční přípravy především u boční skupiny.

Třetí stupeň hotovosti připravených ničení před prvním zadržovacím postavením, vých. a záp. od lesa Obory a u boční skupiny musí být dokončen v 10.30 hod. Roznícení náloží na rozkaz vel. zadního voje nebo boční skupiny.

IV. Odpoutání od nepřítele:

Prapory 1. sledu upraví odpoutání svých jednotlivých sledů samy.⁵⁾

Dělostřelectvo zadního voje musí být celé s to po přemístění čelních baterií podporovati od 10.30 hod. prapory 1. sledu. Před Blšany a Kryry musí být zajištěno soustředění alespoň dvou lehkých a 1 hrubého oddílu. Jedním lehkým oddílem a 1 hrubou baterií musí být s to zasáhnouti ve prospěch boční skupiny.

V. Letectvo:

Letka 6 střeží bojiště v oblasti divise a hlavně v jejím boku; počínaje okamžikem zahájení ústupu sleduje nepř. činnost zejména před boční skupinou a zjistí, zahájí-li nepř. pronásledování, jakými silami a kterými směry postupuje. 1 letoun je k dispozici vel. boční skupiny, 1 pro velitele zadního voje, počínajíc 10. hod.

Ostatní letouny jsou od 10.30 hod. připraveny pro bitevní nálety na postupující nepř. síly.

Stihacím letectvem chrániti přesun valných vojů počínaje čarou Oráčov, Hokov, N. Ves. (Vyžádáno současně od vel. arm.).

VI. Počáteční SV. zadního voje Něm. Hořovice, osa: Zderaz, Ptačí v., Šanov.

— SV. boční skupiny Chotěšov, osa: Kosobody, Vel. Chmelištná.

P o z n á m k a: Toto rozhodnutí bylo tlumočeno ústně kolem 8.30 h. vel. brigád, vel. děl. brigády a v 8.35 hod. novému veliteli boční skupiny.

Nyní se zmíníme krátce o součinnosti zadního voje a boční skupiny a o mechanismu ústupu ve dne a na křídle.

Snad se nezmýlíme, když budeme v našem případě počítati jako s faktem, že nepřítel bude chtít těžiti ve svůj prospěch hlavně z mož-

⁵⁾ V našem případě není zapotřebí, aby stanovil velitel divise sílu clony u prvního sledu, která má kryti počáteční ústup jednotek, jsoucích v bezprostředním dotyku s nepřítelem, jak to činíme při ústupu v noci. Situace praporů, jsoucích v dotyku s nepřítelem, není všude stejná. Ponechme proto zde úplnou volnost velitelům praporů. Tito před ústupem organisují nebo pouze upraví vzadu svou palebnou základnu pro ústup čelního sledu, v čemž spočívá pak i střídání pohybu s palbou, jak jsme již toto zdůraznili ve svém teoretickém pojednání. Ústup této palební základny chrání pak jako clona, která ustupuje poslední; tak ustupují event. i další jednotky umístěné vzadu, jestliže nemůže již převzít ochranu samotný zadní voj se zřením k terénu a především se zřením k vzdálenosti.

nosti dostati se do boku ustupující divise. To již mluví o plné odvislosti manévru boční skupiny od činnosti a situace zadního voje divise.

Boční skupina má tudíž upravovati svůj manévr tak, aby bok zadního voje nebyl v žádném případě ohrožen nebo jakkoli rušen přesun valných sil na nové postavení. Je to úkol zajisté velmi těžký a zvláště ve dne; nebude se zde jednati jen o čas, nýbrž o udržení důležitých a nebezpečných míst pro zadní voj boční skupinou, třeba i za cenu značných obětí a nesnadného pozdějšího ústupu.

Zde můžeme mluvit i o protiútocích nebo správněji o místních případech nepřitele, jakmile se naskytnou vhodné okolnosti (abychom se zbavili příliš dotěrného nepřitele, využívající jeho izolovanosti). Počítáme-li snad právem s velmi tvrdošíjným pronásledováním, může tedy snadno dojít k tomu, že některý nepřátelský proud neb jednotka se octne příliš daleko vpředu!

Takovýchto situací musí ustupující boční skupina ihned využít, nastavit nepříteli léčku, potříti ho, eventuálně přepadnouti jen palbou a tak brzdit postup jeho vítězných jednotek.

Musíme ovšem na druhé straně velmi šetřit své síly, dělati dobrý výpočet a zbytečně jimi ne hazardovati.

Velitel boční skupiny musí ovšem věnovati velkou pozornost i svému vlastnímu křídlu, aby nebyl upoután bojem příliš daleko od křídla zadního voje, které musí dobře chrániti. Dobře organisovaný průzkum, pozorování a destrukce přispějí k jeho těžkému úkolu.

O tom, jaký je mechanismus ústupu ve dne, jsme již mluvili.

Opakuji, že nejdříve ustupují nejzadnější jednotky, t. j. ty, které jsou mimo nepřátelské pozorování, a pak ty, které jsou jednak v dotyku s nepřitelem, jednak v prostoru, který je pozorován.

Jak začneme stahovat vojska, která jsou v hlavním postavení nejbliže k nepříteli, t. j. prapory 1. sledu? Jsou normálně rozděleny v pásmu hlavním, v pásmu posil a v pásmu středním. Jak zásadně budeme vyklizovati jednotlivá pásma? (V našem případě nejde tolik o pásma, která prozatím jsou jen naznačena, nýbrž o jednotlivé sledy těchto praporů, které jsou rozčleněny do hloubky.)

V této příčině mohou býti názory naprosto různé. Začneme-li nejdříve zpředu, tedy může nepřítel ihned náš ústup zpozorovati a ztížit celý připravovaný manévr. Začneme-li odzadu, máme více naděje, že nepřítel zpozoruje ústup až v posledním okamžiku, avšak vystavujeme pak přední sled největšímu nebezpečí, t. j. izolované porážce.

Výjimečná situace bude nás snad někdy nutiti i k tomu druhému způsobu, kdy budeme nuceni v dědomě obětovati k záchraně celku jednotky palebného sledu (na př. při náhlém ohrožení boku), avšak normálně sáhneme vždy po kompromisu, t. j. budeme si vždy počínati tak, aby ústup předních byl vždy podporován zezadu!

Ale předtím musíme vykliditi vše, co je vzadu a čeho nepotřebujeme k podpoře ústupu 1. sledu, a pak teprve začneme s postupným vyklizováním sledu prvního.

Nevyužije-li nepřítel ihned našeho ústupu (nezpozoroval jej nebo má před sebou přirozenou překážku a p.), tedy v 1. sledu ponecháme již jen slabou clonu (hlídky), které udržují dotyk s nepřítelem a pak až do rozkazu nebo teprve pod tlakem nepřítele stáhnou se zpět.⁶⁾

Ustupující sledy provádějí svůj ústup rovněž v hloučkách, které se shromažďují za nějakou vlnou, nebo za 1. zadržovacím postavením, odkud pokračují v ústupu v udaných směrech. Shromažďování jednotlivých pluků nastává až po vyjití ze sféry donosnosti nepřátelského dělostřelectva. Ve dne však se doporučuje ustupovati i mimo sféru donosnosti nepřátelského dělostřelectva v menších proudech (nepřátelské letectvo).

Dělostřelectvo podporuje nenápadně ústup jednotlivých sledů, není-li rušen nepřítelem (oslepování nepřátelských pozorovatelů). Je však připraveno umlčeti nepřátelské kulomety, neutralisovati nejnebezpečnější nepřátelské baterie, které budou znemožňovati odpoutání, a zastaviti nepřátelskou pěchotu, vyrazivši v nejnebezpečnějších směrech.

Velitel divise a jeho štáb nesmí ustupovati ovšem první i přes všechny důvody, že musí mu býti umožněno pracovati a řídit ústup v bezpečí. Na to má ještě dost času. Právě on musí zůstat na místě, vykonati veškeré přípravy, organisovati spojení dozadu, p ř e s v ě d ě t i s e, jest-li bylo vše ode všech dobře porozuměno, jest-li všechny složky f u n g u j í a teprve pak může pomýšleti na přemístění svého SV.

Má počítati s tím, že podřízení velitelé narazí na různé překážky při přípravách ústupu, že se budou neustále dotazovati na různé, snad i nepředvídané věci, že dokonce i ztratí hlavu. Dozví-li se, že velitel divise ustoupil, zajisté to bude mít nepříznivou odezvu, kritiku, roztrpčenost a tím i defekty v provádění třeba i nejlépe zamýšleného ústupu.

Proto i samotný ústup divise za podmínek uvedených v našem konkrétním případě (na křídle a ve dne) musí řídit sám velitel divise a nesvěřovati vedení tak choulostivé akce podřízeným velitelům. Organisace a vedení takového manévru vyžaduje mimo to dobrého velitelského aparátu, jakým jest štáb divise. Svěřiti vše jednomu z velitelů brigád, který nemá potřebného aparátu, je snad řešení nejjednodušší, avšak naprosto neúčelné.

O ústupu pěchoty a o jeho organisaci v našem konkrétním případě bude pojednáno příště.

(Příště dále.)

⁶⁾ Získáme takto jednak čas, jednak i zprávy o nepřítelem.